

AÇILIMLAR VE TÜRKİYE

DOÇ. DR. TIMUÇİN KODAMAN*

Giriş

Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) 2002 yılında, Anavatan Partisinden (ANAP) sonra, ilk defa Meclis çoğunluğunu kazanarak tek parti hükümetini kurma imkânını elde etmiştir. AKP, özellikle 2007 seçimleri ile birlikte hem iç hem dış politikada hızlı bir **açılım süreci** başlatmıştır. Bu sürecin ipuçları ve işaretleri, AKP iktidarının ilk döneminde belirgin bir şekilde görülmekteydi. Bu bakımdan açılımlar, politik ve diplomatik çevrelerce sürpriz olmamıştır.

Alevi açılımı ve kamuoyundan gelen tepkiler ve PKK'lı teröristlerin Habur Sınır Kapısı'ndan girişleri sırasında yaptıkları gösteriler sebebiyle **demokratik açılım** adı verilen **Kürt açılımı**, AKP iktidarının iç politikasının önemli iki ayağını oluştururken; dış politika ayağını da özellikle hâlen Dışişleri Bakanı olan Prof. Dr. Ahmet Davutoğlu'nun Başbakanın dış politika danışmanlığı görevinde iken ortaya attığı **komşu ülkelerle sıfır sorun** hedefi oluşturmuştur.

AKP Açılımları

A- İç Politika Açılımları: AKP'nin (bilerek ya da bilmeyerek) millî birliği sağlama gibi büyük iddialarla ortaya attığı ve bölücü hayalleri iştahlandıran **Alevi açılımı** ve daha sonra **demokratik açılım** şekline dönüştürülen **Kürt açılımı**

* Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fak. Uluslararası İlişkiler Bölümü Başkanı.

İlmi adı altında yaptığı iç politika hamleleri, 1923'te temeli atılan millî ve üniter Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş prensiplerine aykırı sonuçlar doğurabileceği endişelerini artırmaktadır. Bu açılımlar etnik, dinî veya sınıfsal gruplara göre yapılacak olursa AKP Tanıtım ve Medya Başkanlığının, Ocak 2010 yılında yayımladığı "Sorular ve Cevaplarıyla Demokratik Açılım Süreci: Millî Birlik ve Kardeşlik Projesi" kitapçığının adının tersine, Türk milletini "ayrıştırma" tehlikesi taşıdığını fark etmemek mümkün değildir. Çünkü bu açılım, liberal dürtülerle değil (her ne kadar liberal demokrasiden bahsedilse de) halkın bir kısmını farklı olan ötekine karşı tavır almaya iten dinî (mezhebi), etnik farklılıkları ön plana çıkarmasından dolayı tehlike arz etmektedir.

AKP'nin önermiş olduğu açılımlar, üniter bir devlet olan Türkiye Cumhuriyeti'ni kuruluş felsefesi doğrultusunda muhafaza etme ve milleti birleştirme yerine, toplumu ayrıştırmak ve ülkeyi bölmek üzere düzenlenmiş olduğu intibanı vermektedir.

Hâlbuki, Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşayan sağduyu sahibi insanların hemen hemen hepsi mevcut düzenin ekonomik-sosyal-kültürel sorunları olduğu ve bu sorunların dinî-mezhebi-etnik renge büründürülmeden halledilip düzeltilebileceği kanaatine sahiptir. Halkın düşündüğü ve arzuladığı bu yöntem etnik, dinî veya sınıfsal bir grubun sorunları üzerine değil, Türk vatandaşlarının (Anayasa'nın 66. maddesine göre) ve Türkiye'nin bütün sorunlarının çözümü içindir. Zira sorunların çözümü Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının 3. maddesinde belirtilen "Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür." ifadesi, Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter bir devlet olduğunu göstermektedir. Üniter devlet, Kemal Gözler'in **Devletin Genel Teorisi** adlı kitabında teknik özellikleriyle tanımlanmaktadır.¹ Bu tanımlamaya ve Anayasa'nın 3. maddesine göre; Türk Devleti mevcut idari bölümlenimin haricinde bir yapılanmaya gidemez. Aynı şekilde Türk milleti de etnik, dinî (mezhebi) ayrımlarla tanımlanamaz. Zira Türk milleti vatandaşlık esası ile oluşturulmuş bir anlayışa sahiptir. AKP'nin önermiş olduğu açılımlar ise, üniter bir devlet olan Türkiye Cumhuriyeti'ni kuruluş felsefesi doğrultusunda muhafaza etme ve milleti birleştirme yerine, toplumu ayrıştırmak ve ülkeyi bölmek üzere düzenlenmiş olduğu intibanı vermektedir. Çünkü bu açılımların ucu açık olup hem vatani hem de milleti dinî ve etnik cemaatlere göre bölebilme arzularını tahrik etme ihtimaline ve tehlikesine sahiptir.

Soğuk Savaşın sona ermesi ve kapitalist ağırlıklı **yeni dünya düzeninin** oluşmasıyla birlikte, dünyada sadece ekonomik liberalizm ve siyasal liberalizmin esas belirleyici iki unsur olduğu varsayımı dünya kamuoyuna hâkim olmuştur. **Yeni dünya düzeninin** süper gücü olan ABD, çok taraflılık ve özgür ülkeler toplulu-

ğunun geliştirilmesi gibi demokrasi yanlısı politikalarla dünya ülkelerine hitap etmiştir.² ABD'nin bu liberal demokrasi merkezli politikası devam ederken 1970'ler ve 1980'lerdeki totaliter rejimleri savunan politikaları da unutulmamalıdır. ABD'nin liberal politikaları desteklemesi ve teşvik etmesi tabii ki uluslararası ilişkilerin ana kuralı olan **menfaat** ile ilgilidir.

İşte, 12 Eylül 1980 Askerî Darbesinin ardından, Türkiye'de liberal demokrasi ekonomik liberalizmin kurtarıcısı olarak algılanmaya başlanmıştır. Dolayısıyla biz burada liberal demokrasiyi ele almakla yetineceğiz. Ekonomik liberalizmin, ağır sanayi, ileri teknoloji ve bilgi üreten her devlet için iyi bir sistem olduğu görüşüne katılmamak elbette mümkün değildir. Çünkü, üretemeyen bir milletin, özellikle Türkiye gibi genç nüfusa sahip bir ülkenin, sadece küçük, orta ölçekli sanayi ve hizmet sektörü ile nüfusuna istihdam sağlayamadığı ortadadır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin siyasette yaptığı açılımlar, liberal demokrasinin gereği gibi sunulmaktadır. ABD'de yayımlanan birçok makale ve kitapta da bu açılım teşebbüsleri desteklenmektedir. Ekim 2008 tarihinde basılan bir kitapta, Türkiye Cumhuriyeti ve Iraklı Kürtler iki köklü rakip olarak gösterilmekte ve bu rakiplerin **büyük pazarlık** neticesinde karşılıklı menfaate dayanan bir mutabakata girmeleri için ABD tarafından desteklendiği ifade edilmektedir.³ ABD'nin Avrupa ve Avrasya'dan sorumlu Dışişleri Bakan Yardımcısı olan Yazar Philip H. Gordon, liberal demokrasi ve **Ermeni açılımı** gibi konularda tavsiyelerde bulunmaktan geri kalmamaktadır.

Özellikle **demokratik açılım** adı altında AKP Hükûmetinin izlemiş olduğu politika, daha önce değinildiği gibi, ülkenin tüm vatandaşlarına demokratik hakların eşit şekilde verilmesini ve hukuk devletini geliştirmeyi öngören bir program gibi durmamaktadır. Hâlbuki bu tür genel açılım politikaları milleti ayrıştırıcı değil, kaynaştırıcı ve kucaklayıcı olmalıdır. Fakat, AKP'nin, Ocak 2010 tarihinde, "Soru ve Cevaplarıyla Demokratik Açılım Süreci: Millî Birlik ve Kardeşlik Projesi" adı altında yayımlanan kitabında, millî sınırlar içerisinde Türk milletinden farklı olarak bir Kürt milleti yaratma gayretleri sezilmektedir. Söz konusu kitapçığın 32. sayfasında sadece Kürt cemaati için genişletilmiş özerklik anlamına gelecek ve millî-üniter devlet anlayışıyla bağdaşmayan tehlikeli siyasi hakların verilmesinden söz edilmektedir.

Demokratik açılım adı altında AKP Hükûmetinin izlemiş olduğu politika, ülkenin tüm vatandaşlarına demokratik hakların eşit şekilde verilmesini ve hukuk devletini geliştirmeyi öngören bir program gibi durmamaktadır.

Lozan'da, dönemin süper güçleri, Müslüman olan ve Türklerle iç içe, yan yana yaşayan bu topluluklara azınlık statüsü kazandırmak istemişlerse de Mustafa Kemal şiddetle reddetmiş ve Misak-ı Millî hudutları dâhilindeki tüm Müslümanları tek bir millet olarak kabul ettirmiştir.⁴ 1960'lara kadar kaynaşma ve bütünleşme hedefi gerçekleştirilmeye çalışılırken daha sonra bu hedef yavaş yavaş terk edilmiştir.

Özellikle son dönemde izlenen politikalarla; muhtariyet, federasyon, konfederasyon terimleri tartışılır hâle gelmiştir. Terör örgütü kıyafetleri ile folklor ekipleri kurulmuş, terör örgütü elebaşısının **demokratik açılım** için muhatap alınması istenir hâle gelmiştir. Türkçeden başka dilde eğitim talepleri ve %99'u Müslüman denmesine rağmen iktidar partisinin farklı tarikat ve cemaatlerle farklı münasebetlere girmesi gibi hareketler, açılım politikalarının tüm Türk halkını değil, bazı grupları memnun etmek için yapıldığı izlenimi vermiştir.

B- Dış Politika Açılımları: Türkiye Cumhuriyeti AKP Hükûmetinin işbaşına gelmesiyle, özellikle de Ahmet Davutoğlu'nun Dışişleri Bakanı olduktan sonra başlayan "komşu ülkelerle sıfır sorun" politikası son dönemin en belirleyici dış politika yöntemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu dış politika stratejisi, yeni bir devletin yeni bir sayfa açmaya kalktığı bir dönem için gayet iyi bir politika olabilir. Fakat burada esas tartışılması gereken konu, Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana Türk dış politikası yayılcılığı mı yoksa aynen Ahmet Davutoğlu'nun dediği gibi, Mustafa Kemal Atatürk'ün "Yurtta sulh, cihanda sulh!" ilkesini mi benimsediğidir. Özellikle Lozan'da Misak-ı Millî sınırlarımızı tam gerçekleştirememiş olmamıza rağmen, dönemin diğer devletleri gibi (Almanya, İtalya vs.) irredentist (yayılmacı-milliyetçi) politika yerine, mevcut dünya konjonktürünü dikkate alarak uluslararası uyumsuzluklarımızı Boğazlar ve Hatay Meseleleri gibi barışçıl yollardan halletmeye çalıştığımız göz önünde bulundurulmalıdır. Bu bağlamda Türk dış politikasını, irredentist saymak, pek mümkün değildir. Türk dış politikasını, Lozan'dan beri statükocu ve Batıcı olarak tanımlamak uluslararası ilişkiler çevrelerinde kabul gören bir kavramdır.⁵ Eğer, Dışişleri Bakanı da "komşularla sıfır sorunlu dış politika" kavramını bu bağlamda ele alıyorsa bir mesele zaten yok, ama değilse esas tartışılacak konu budur.

Türkiye'nin komşuları ve yakın çevresi ile olan ilişkilerinde sorunları bulunduğu muhakkaktır. Bu sorunların tarihî, stratejik veya sosyoekonomik sebepleri vardır. Tarihî meseleler haricinde diğer iki sebep, devletler arasındaki çıkar çatışmalarının rasyonel şekilde ele alınması ile çözümlenebilir. Fakat, **tarihî sebeplerin siyasi veya diplomatik yollarla çözüme kavuşturulması oldukça zor olmakta ve hayli zaman almaktadır.** Bir hükûmetin veya şahsın ömrü, bu tip sorunları çözmede bazen yeterli olmayabilir.

Türkiye Cumhuriyeti hükümetlerinin, komşuları ile olan stratejik veya sosyo-ekonomik sebepli meselelerinde iyi niyetli ve komşuluk esasına göre uzlaşmacı çözümler aradığı muhakkaktır. Fakat son dönemde dış politikada, **açılım** adı altında takip edilen politikalar genelde tarihî sebepli meseleleri çözmeye yöneliktir. **Ermenistan açılımı, Kıbrıs açılımı** (Yunanistan da diyebiliriz vs.) yuvarıda söylenildiği gibi tarihî meselelerin siyasi çözümü için ortaya atılan politikalarlardır. Suriye, Irak ve İran gibi komşularımızla olan meselelerimiz ise daha çok sosyo-ekonomik ve stratejiktir. Tabii ki 1639 Kasr-ı Şirin Antlaşması'ndan beri sınırlarımızın değişmediği İran'ı hariç tutarsak, diğer komşularımızla olan meselelerimizi, Osmanlı İmparatorluğu egemenlik sahası içinde olmalarından dolayı ve bunun komşularımızın zihinlerinde yarattığı travmalar sebebiyle tarihsel sorunlar kısmına sokabiliriz. Türk millî eğitiminin hiçbir safhasında, komşularımızdaki Türklerle ve Türk dünyası haritaları ile ilgili herhangi bir bilgi dahi öğretilmezken komşularımızın hemen hemen tamamının Büyük Yunanistan, Büyük Bulgaristan, Büyük Suriye, Büyük Ermenistan, Büyük Gürcistan gibi "büyük" sınır hayalleri vardır ve bu sınırlar, Türkiye Cumhuriyeti topraklarını kapsamaktadır. Türkiye'den toprak talebi içeren bu hayaller, sorunların tarihî boyutu ile yakından alakalıdır.

Bu yazımızda açılım stratejilerinden **Ermenistan açılımına** kısaca değinmek istiyoruz. Tüm komşularımızla ilgili politikalara değinmemiz yazının sınırları açısından imkânsızdır. Bu sebeple sadece **Ermenistan açılımını** özetlemeye çalışarak, **dış politika açılımlarını** anlamaya gayret edeceğiz.

AKP Hükümetinin Ermenistan'la iyi ilişkiler kurma isteği ve somut adımlar 2004 yılının 28-29 Haziranında İstanbul'da yapılan NATO zirvesinde, Türk Hükümetinin Ermenistan Devlet Başkanı Robert Koçaryan'ı daveti ile başlamış ve Koçaryan'ın daveti reddiyle sona ermiştir.⁶ Ardından 2005 Mayıs ayında, Boğaziçi Üniversitesinde bir konferans düzenlemek istenmiş ise de iptal olmuştur. Bu toplantı, yeni liberal görüntülü eski Marksistler, bölücüler ve bazı ümmetciler tarafından Eylül 2005'te Bilgi Üniversitesi'nde **İmparatorluğun Son Dönemleri ve Osmanlı Ermenileri: Bilimsel Sorumluluk ve Demokrasi Sorunu** adı altında yapılmıştır.

Buna benzer girişimlerin dışında tarihsel gerçeğin bilimsel araştırmalarla gün ışığına çıkarılması için bilim adamlarından müteşekkil bir komisyon kurma

2008'de ilişkileri normalleştirmek adına yeni bir sürece girilmiş ve bunlar "peynir diplomasisi" ve "futbol diplomasisi" olarak adlandırılmıştır.

önerisi Başbakan Recep Tayyip Erdoğan tarafından Ermeni Devlet Başkanı Koçaryan'a iletilmiş ve **Viyana Ermeni-Türk Platformu** ve **Türk-Ermeni Danışma Komisyonu** gibi pek çok diyalog başlatılmıştır. Ancak Ermeni tarafının uzlaşmaz tutumu bu girişimleri başarısız kılmıştır.⁷

2007 yılında Türkiye'nin iyi ilişkiler kurma isteği hızlı bir ivme kazanmaya başlamıştır. Bunun neticesinde iyi niyet göstergesi olarak Van Gölü'ndeki **Akdamar Kilisesi**'nin restore edilmesi, Erivan-Antalya uçak seferlerinin başlatılması kararlaştırılmıştır. Söz konusu kilisede restorasyon çalışmaları sürdürülmektedir.

2008'de ilişkileri normalleştirmek adına yeni bir sürece girilmiş ve bunlar "peynir diplomasisi" ve "futbol diplomasisi" olarak adlandırılmıştır.

Daha genel baktığımızda **Ermeni açılımının** sadece iki ülke arasında yaşanan gelişmelerden değil, aynı zamanda uluslararası konjonktürden de etkilendiği görülür. 2008 yılında Barack Obama'nın ABD'de başkan seçilmesi, Rusya'nın Gürcistan operasyonu, Kafkasya jeopolitiği ve Obama'nın Türkiye ziyaretinde TBMM'de yaptığı konuşmada Ermenistan'la ilişkilerin geliştirilmesine yönelik sözleri, iki ülkeyi ortak noktada buluştururken zorlamıştır.⁸

Tüm bu gelişmeler ışığında, 22 Nisan 2009'da İsviçre'nin ara buluculuğuyla Türk-Ermeni ilişkilerini normalleştirmek ve istikrarlı hâle getirmek için yol haritası belirlenmiştir. Nitekim, 10 Ekim 2009'da İsviçre'nin Zürih kentinde, 31 Ağustos 2009'da paraf edilen **Diplomatik İlişkilerin Tesisi Protokolü** ve **İkili İlişkilerin Geliştirilmesi Protokolü** imzalanarak iki ülke arasındaki ilişkilerde yeni bir sayfa açılmaya çalışılmıştır.⁹ Böylece diplomatik ilişkiler de kurulabilecektir. "İkili İlişkilerin Geliştirilmesi Protokolü" ise her iki ülkede bölgesel ve uluslararası uyuşmazlık ve çatışmaları uluslararası hukuk kuralları çerçevesinde barışçıl yollardan çözmeyi taahhüt etmekte; ayrıca protokoller iki ülkenin karşılıklı olarak sınırlarını tanımalarını da öngörmekte idi. Buna rağmen Ermenistan mevcut sınırları tanımamakta ısrar etti. Çünkü "Batı Ermenistan" dedikleri Doğu Anadolu'yu, Ermenistan'a katma ve Ağrı Dağı'nı sınırları içinde görme isteklerinden vazgeçmiş değildiler.

Genel olarak bakıldığında protokoller, Türkiye için başarılı sayılabilir. Ama Karabağ Meselesinin protokollere girmemesi de Ermenistan'ın başarısıdır. Oysa Türkiye için Karabağ'ın Ermeni işgalinden kurtulması, dış politikada kırmızı çizgi olarak görülmekteydi. Fakat bu konudan hiç bahsedilmemesi, Ermenistan için önemli bir avantaj teşkil etmiştir.

Karabağ Meselesi haricinde asıl soru ise, bu protokollerin imzalanması için Türkiye mi yoksa Ermenistan mı daha aceleci davranmalıydı? Ermenilerin aceleci davranmaları için önemli sebepleri vardı. Bunların birincisi, dört komşusunun üçü ile sorunlarının olması; ikincisi, bu sebeple âdeta abluka altında bulunması

ve dünya ile karadan ve denizden bağlantısının kesilmesi ve üçüncüsü Ermenistan'ın, Rusya Federasyonu'nun kontrolü altında bulunmasıdır.

Türkiye'nin bu protokolleri imzalaması için ise acil ve zaruri bir sebep yoktu. Ermenistan sınırlarının açılması ile ticaret hacmi 20-30 milyon dolar seviyelerine çıkacaktı. Ancak bu miktar Türk ihracatı içinde ciddiye bile alınmayacak bir rakamdır. Türkiye, bekle gör politikasıyla Ermenistan'ı zorlayabilir miydi? Bu anlamda Türkiye zamanlama hatası yaptı mı? Protokollerin imzalanmasının ardından, iki tarafın siyasilerinin yaptıkları açıklamalarla, 1915 Ermeni Tehciri ve Karabağ'ın işgali konusunda karşılıklı olarak tatmin edici müspet bir adım atılmadıkça, sınırların açılmasının ve diplomatik ilişkilerin kurulmasının imkânsız olduğu görülmüş ve anlaşılmıştır. Türkiye'deki muhalefet partiler ise iki konuda gelişme kaydedilmeden protokollerin imzalanmasına karşı tavır almışlardır.

Ermeni açılımı, Türkiye'nin iç dinamikleriyle değil, daha çok AB'nin istekleri ve Obama'nın TBMM'deki konuşması doğrultusunda şekillenmiş ve hızlandırılmıştır. Bu yüzden Türkiye'nin çıkarına hizmet etmekten ziyade ABD ve AB'nin siyasi çıkarlarına uygun olduğu görülmektedir.¹⁰

Genel olarak bakıldığında, hiçbir ülke sadece kendi iç dinamikleriyle hareket ederek bir yere varamaz. Oluşturulacak politikaların uluslararası konjoktüre de uygun olması gerekmektedir. Bu çerçevede ABD'nin, kendi çıkarı doğrultusunda **Büyük Orta Doğu Projesi (BOP)** gibi politikalar geliştirdiği görülmektedir. ABD, politikalarının bölgede başarıya ulaşması için, kendi politikasına yardımcı olacak Türkiye'nin hem güçlü hem de uysal olmasını istemektedir.¹¹ Çünkü, Amerika Birleşik Devletleri bölgede **Avrupa Birliği, Rusya ve Çin** ile rekabet hâindedir. Bu rekabette ve yarışta ABD'nin başarılı olması için Türkiye'nin de aktif-etkin-güçlü-uysal olması gerekmektedir. Güçlü bir Türkiye ile Çin'in Batı'ya, Rusya'nın güneye doğru ilerlemesi engellenebilecektir. Bu anlamda Türkiye'nin, Kafkasya ve Orta Doğu'da ABD'nin müttefiki olarak liderlik rolünü oynayabileceği söylenebilir.

Ayrıca, ABD'nin NATO üyesi olarak Afganistan'da ve Irak'taki sorunların çözümünde ve yaşadığı başarısızlıktan kurtulmak için istikrarlı ve güvenilir bir Türkiye'den istifade etmeyi düşüneceği muhakkaktır. Yani ABD, güçlü bir Türkiye sayesinde bölgede yaşadığı sorunlar karşısında, rahat nefes alabilecek ve rahat-

Ermeni açılımı, Türkiye'nin iç dinamikleriyle değil, daha çok AB'nin istekleri ve Obama'nın TBMM'deki konuşması doğrultusunda şekillenmiş ve hızlandırılmıştır.

layabilecektir. Bundan dolayı Türkiye çok ince ve dikkatli bir politika takip etmek zorundadır, aksi takdirde bölgedeki imajına zarar verebilir.¹²

Öte yandan, günümüzde enerji jeopolitiğiyle şekillenmiş bölgede Avrupa ve ABD'nin ihtiyacı olan enerji akışını sürdürecektir güzergâhın güvenliğini sağlamak için de **komşularıyla sıfır sorunlu** Türkiye'ye ihtiyaç vardır. Çünkü çatışmalarla dolu bir bölgede **Nabucco** gibi enerji politikalarının askıya alınması, enerji akışının zaman zaman durabileceği ve ciddi sıkıntıların yaşanabileceği anlamına gelmektedir. Bu yüzden, bölgede sorunlu ilişkilerin olmaması hususunda

Batı tarafından Türkiye'ye müdahaleler ve baskılar sürebilecektir.

Gelecekte çıkabilecek bütün bu olay ve durumların önüne geçmek için, ABD'nin Kafkasya'ya barış getirme adı altında, sınır güvenliği Rusya tarafından sağlanan Ermenistan'a girerek ve bu yolla politikasını Orta Asya'ya da kaydırma fırsatını yakalaması gerekmektedir. Bütün bunların gerçekleşmesi Türkiye'nin Ermenistan'la sorunlarının çözümüne bağlıdır. Zaten, ABD Başkanı Obama'nın TBMM'deki konuşmasında "Tarihinizle yüzleşin." sözüyle Türk-Ermeni ilişkilerinin düzeltilmesini kastetmiş olduğu bilinmektedir¹³

Aslında statükodan vazgeçmiş, bölgeye yayılmış, yeni sınırlar elde etmiş, yeni ilişkiler kurmuş, rejim değişikliğine gitmiş bir Türkiye ABD'nin politikalarını rahatça gerçekleştirmede şimdiki Türkiye'den daha uygun olacaktır. Çünkü, böyle bir ülkeyi, söz dinlemediği takdirde bölmek, susturmak, sorunlar içinde boğmak çok daha kolay olacaktır.

Bütün bu nedenlerden ötürü **demokratik açılım** adıyla **Kürt açılımı** ve onun dış politikada uzantısı olarak kabul edilen ve ortaya atılan **Ermeni açılımı**, bölgede lider, ama söz dinleyen bir Türkiye görmek isteyen ve bölgedeki sorunları onun sayesinde halletmeyi planlayan ABD'nin, dünya hâkimiyet projelerinin Orta Doğu'daki uzantısından ibaret olduğu muhakkaktır

SONUÇ

AKP'nin iktidara gelmesiyle beraber, BM Genel Sekreteri Annan'ın adıyla Kıbrıs'ta başlayan, Alevi, Kürt (demokratik), Ermenistan ve en son da tekrar Kıbrıs ile devam edeceğe benzeyen **açılım** fırtınası, Türkiye'nin demokratikleşmesi, Avrupa Birliği'ne girme sürecinin hızlanması ve en önemlisi "komşu ülkelerle sıfır sorun" için yapılmış görünmektedir.

Uygulanmaya çalışılan **açılım** politikalarının iç siyaseti ilgilendiren kısmı ne yazık ki kaynaştırmadan çok ayırıştırmayı körükleyen bir hâl almıştır. Daha önce değinildiği gibi tüm Türk halkı için demokratikleşme isteneceğine belli cemaatler için **açılım** istenmektedir. Bu, üniter ve millî bir devletin genel prensiplerini zedeleyici politikaları çağrıştırmaktadır. Ama bu **demokratikleşme açılımı** ile birlikte silahlı terör örgütü elebaşısının muhatap alınmasından tutun, özerklik, federasyon ya da konfederasyon tartışmalarına kadar gidilmiştir. Bu da millî birliği sözde oluşturma değil, özde parçalamaya yönelik bir politikadır.

Açılımların dış politikaya yönelik alanları ise ileride onarılması zor zararlara yol açabilecek şekilde devam etmektedir. Annan Planı'nın kabulü için uğraş gösteren AKP Hükûmeti, dönemin danışmanı, bugünün Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun deyimi ile "Orada tek bir Müslüman Türk olmamış olsa bile Türkiye'nin bir Kıbrıs meselesi olmak zorundadır. Hiçbir ülke kendi hayat alanının kalbinde yer alan böyle bir adaya kayıtsız kalamaz."¹⁴, ama Türkiye Kıbrıs Türk kesiminin, Rum kesimi ile birleşmesine çaba gösterir. Eğer Rumlar Annan Planı'nı kabul etmeselerdi "hayat alanımızın kalbinde yer alan böyle bir adada" hak iddia edemeyecekti. Aynı şekilde **Ermenistan açılımı** ile beraber "tek millet, iki devlet" dediğimiz Azerbaycan ile olan ilişkilerimiz, zedelenmeye başlamıştır. ABD'nin çıkarı var diye başlayan bir **açılım** politikası, dostlarımız ile aramızı bozmuştur.

Demokratikleşme ya da **Kürt açılımı** yaparken sağa sola sevimli görünmek için ayırışmayı körüklememeli; bu söylemleri belirli cemaatlerin egemenliği, aşiret çıkarları üzerine inşa ederek iç politikada muhafazakâr Türk insanını istismar etmemeliyiz.

Sıfır sorunlu dış politika derken de en azından, aramızın düzeldiği, Suriye'nin bölgesel yalnızlığından faydalanıp Fırat ve Dicle Meselesini lehimize çözebilecek anlaşmalar yapmayı¹⁵ da çıkarlarımız açısından göz ardı etmemeliyiz. Komşularla sıfır sorun; bölgedeki her olaya müdahil olmak veya iyi niyet elçisi gibi davranmak ile değil, ekonomik, siyasi ve askerî olarak güçlü ve üreten bir Türkiye yaratıldığında kendiliğinden meydana gelecektir. **Açılım** fırtınasının, Türkiye Cumhuriyeti için, doğal afet olmasının bu şartlarda engellenebileceğinin hükûmet tarafından görülmesi gerekmektedir. ■

¹ Kemal GÖZLER (2009), **Devletin Genel Teorisi**, Bursa: Ekin Yayınları, s. 131.

² Hasan KÖNİ (2007), **ABD'nin Uluslararası Politikası**, İstanbul: Ekim Yayınları, s. 51.

³ Philip GORDON, Ömer TAŞPINAR (2009), **Türkiye'yi Kazanmak**, İstanbul: Timaş Yayınları, s. 117.

⁴ Bayram KODAMAN, "Kürt Açılımı", www.ozyalvac.com.tr-haberdetay.asp?ID=943

⁵ Baskın ORAN, **Türk Dış Politikası: 1919-1980 (2005)**, İstanbul: İletişim Yayınları, s. 46-49.

⁶ “Türk –Ermeni İlişkileri, Dünyü Bugünü”, www.anadolu.be/ermeni/ermeni.html (27.11.2010).

⁷ Barış ÖZDAL, “Türkiye-Ermenistan Dialogu: Uzun Bir Sürecin Başlangıcı mı?”, http://www.orsam.org.tr/tr/trUploads/Yazilar/Dosyalar/2009109_bar%C4%B1%C5%9F%C3%B6zdal.int.pdf (20.11.2009).

⁸ Mustafa AYDIN, “Azerbaycan, Türkiye-Ermenistan Anlaşmanın Neresinde?”, **TEPAV Politika Notu**, Eylül 2009, s. 2

⁹ Bülent ARAS, Fatih ÖZBAY, “Türkiye ve Ermenistan Statüko ve Normalleşme Arasında Kafkasya Siyaseti” http://www.setav.org/document/SETA_Analiz_Turkiye_ve_Ermenistan_Bulent_Aras_Fatih_Ozbay.pdf, (22.11.2009).

¹⁰ AB Komisyonu’nun eski başkanı Romano Prodi, 16 Eylül 2004’te “Türkiye ile Ermenistan arasındaki sınırın kapalı olmasından, diplomatik ilişkilerin olmamasından hoşlanmıyorum.” demiştir. Evren, “Sınırı Açın Dayatması”, <http://www.butundunya.com/index.php?arsiv=2009/11>, (04.12.2009).

¹¹ Mahir Kaynak, “ABD Türkiye’ye Bölgesel Rol Veriyor Ama”, <http://www.2023.gen.tr/kasim2009/4.htm>, (04.12.2009).

¹² Hakan KANTARCI, “ ABD Eksenli Türkiye-Ermenistan İlişkilerindeki Normalleşme Süreci ve Kafkasya Jeopolitiğine Yansımaları”, <http://www.2023.gen.tr/mayis2009/11.htm>, (04.12.2009).

¹³ **agm.** <http://www.2023.gen.tr/mayis2009/11.htm>, (04.12.2009). Hasan KÖNİ, “Türk-Amerikan İlişkileri Ortak Vizyonlar, Fırsatlar ve Farklılıklar”, **Stratejik Düşünce Dergisi**, s. 36. TAŞPINAR, GORDON, **age.** s. 133.

¹⁴ Ahmet DAVUTOĞLU (2001), **Stratejik Derinlik**, İstanbul: Küre Yayınları, s. 179.

¹⁵ Timuçin KODAMAN (2007), **Fırat – Dicle Meselesi ve Türkiye – Suriye İlişkilerine Etkisi**, Ankara: Asil Yayınları, s. 82.